

OKUL DENEYİMİ I DERSİNİN ÖĞRETMEN ADAYLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Aytunga OĞUZ*

Özet: Eğitim sisteminin etkili ve verimli işleyişinde önemli rolü olan öğelerden birisi öğretmendir. Çağdaş öğretmen eğitimi programlarıyla nitelikli öğretmenler yetiştirilirse eğitim-öğretim hizmetlerinin niteliği de artar. Bu nedenle, öğretmen eğitimi programlarının geliştirilmesine önem vermek gerekir. Türkiye’de hizmet öncesi öğretmen eğitim programlarında, fakülte-okul işbirliğiyle okutulan derslerden birisi Okul Deneyimi I’dır. Bu araştırmanın amacı, Okul Deneyimi I dersinde yürütülen etkinliklerin sınıf öğretmeni adaylarının duygu ve düşünceleri üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Araştırma, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği programında 2003-2004 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 30 öğrenciyle yürütülmüştür. Araştırmada, nitel araştırma yöntemi durum çalışması (case study) kullanılmıştır. Veriler öğretmen adaylarına yöneltilen açık uçlu sorularla toplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, Okul Deneyimi I dersinin sınıf öğretmeni adaylarının; öğretmenlik mesleğine, sınıf öğretmenliğine, ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine ilişkin duygu ve düşünceleri üzerinde olumlu etkiler bıraktığı ve bu dersin öğretmenlik programlarında bulunmasını gerekli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen eğitimi, sınıf öğretmeni adayı, ilköğretim, okul deneyimi

Abstract: Teacher is one of the important elements of the education system’s effective and productive functioning. Should qualified teachers be raised with the contemporary teaching methods, the quality of the education and teaching services increases, too. Therefore , importance should be given to the teacher-training programmes. “School Experience I” is one of the courses taught with the collaboration of faculty and school in pre-service teacher training programmes in Turkey. The aim of this study is to put forward the effects of the above mentioned course on the prospective primary school teacher’s feelings and ideas. This study has been carried out with 30 first-year primary school education students enrolled in the Department of Primary Education, the Faculty of Education of Dumlupınar University in the 2003-2004 academic year. In the study, qualitative research method, case study, has been used. Data have been gathered through open-ended questions. According to the results, it has been found out that “School Experience I” has positive effects on the prospective primary school teacher’s opinions regarding teaching profession, primary school teaching and primary school students and that this course should be included in the teacher training programmes.

Key Words: Teacher training, prospective primary school teachers, primary education, school experience

GİRİŞ

Eğitim kurumlarının çağdaş niteliklerle donanmış bireyleri yetiştirebilmeleri yeterli sayıda ve nitelikte öğretmene sahip olmalarını gerektirir. Aksi durumda, toplumun gereksinim duyduğu insan gücü bilgi çağının gerektirdiği özelliklere sahip olarak yetiştirilemez. Eğitim programlarını

* Yrd.Doç.Dr.Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
aytunga@dumlupinar.edu.tr

uygulayarak ve geliştirilmesine katkı getirerek eğitim amaçlarını gerçekleştirmeye çalışan öğretmenler, sistemin işleyişinde önemli bir yere sahiptir. “Öğretmen, bir meslek adamı olarak insan davranışlarını oluşturmada görevi olağanüstü güç ve karmaşık olan bir uzmandır” (Alkan, 2000: 193). Öğretmenlik davranış mühendisliği olarak görülür (Sönmez, 2000: 20) ve öğretmen de bir davranış mühendisi olup çok yönlü olmalıdır.

Oğuzkan (1976), öğretmenlik mesleğinde: Türk toplumunun aydın bir üyesi olarak, dünya topluluğunun uyanık bir üyesi olarak ve mesleğinin yeterli bir üyesi olarak öğretmenin üç yönünün olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu nedenle, öğretmenlerin, görev ve sorumluluklarını yerine getirebilecek şekilde yetiştirilmeleri gerekmektedir. Öğretmen eğitimi programları çağdaş niteliklere kavuşturulursa bilgi çağının öğretmenleri yetiştirilebilir.

Türkiye’de öğretmenlerin daha nitelikli yetiştirilmesine yönelik çalışmalar uzun yıllar öncesine dayanır. Öğretmen eğitimi uygulamalarının 150 yıllık geçmişi vardır (Alkan ve Hacıoğlu, 1997: 7). Cumhuriyet döneminde, öğretmen yetiştirmeye dönük çabalar Atatürk’ün önderliğinde daha da artmıştır. Atatürk; “Öğretmenler, yeni nesil sizin eseriniz olacaktır.” sözüyle, öğretmenlerin, yeni nesillerin yetiştirilmesinde önemli bir rolü olduğunu vurgulamıştır.

Bugün, bilgi çağında, öğretmenlerin ve öğretmenlik mesleğinin önemi giderek artmaktadır. Bugünün çağdaş öğretmenleri bilgi çağı insanlarını yetiştirmekle sorumludurlar. Özellikle de ilköğretim öğretmenleri, öğrencilerin okul yaşantılarının temelini oluşturacaklarından daha da önem taşımaktadır. Ailesinden sonra, ilköğretimde sınıf öğretmeniyle etkileşime giren öğrenciler için yepyeni bir dünyanın kapıları açılmaktadır. Bu, daha sonra uzun yıllar sürecek eğitim dünyasının kapılarıdır. İlköğretim düzeyinde, çağdaş bir yaşamda gereken bilgi ve becerilerin temelleri atılmakta; öğretmene, okula ve öğrenmeye ilişkin ilk duyuşsal özellikler kazandırılmaktadır.

Sönmez (1994: 95)’in de belirttiği gibi, sevginin eğitim ortamında işe koşulması, insanın insan olmasını sağlayan önemli değişkenlerden birisidir. Bu nedenle, sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine sevgiyle yaklaşmaları, her türlü söz ve davranışlarıyla iyi model olmaları ve öğrencilerinin kendi ilgi ve yetenekleri doğrultusunda her yönden gelişimlerine olanak tanıyabilmeleri gerekir. Bu nedenle, sınıf öğretmenlerinin mesleklerinde gerekli yeterlikleri hizmet öncesi ve hizmet-içi eğitim programlarında kazanmalarına önem verilmelidir. Öğretmen adaylarına, hizmet öncesi öğretmen eğitiminde; alan bilgisi, öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür boyutlarında yeterlikler kazandırılması gerekir. Bunun için, çeşitli derslerin yanı sıra okullarda

öğretim uygulaması çalışmalarına katılmaları büyük ölçüde yararlı ve gereklidir (Sözer, 1990, 57).

Türkiye’de, öğretmen eğitiminin temel esasları, Anayasa, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ve yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ayrıca, beş yıllık kalkınma planlarında öngörülen hükümler ile milli eğitim şûralarında alınan tavsiye niteliğindeki kararlar da hükümetlerin öğretmen yetiştirme ve eğitimi politikaları üzerinde önemli rol oynamıştır. Ancak, öğretmen yetiştirme konusunda bugün birçok ciddi sorun çözümlenmeyi beklemektedir (Öztürk, 2001: 228-234). Öğretmen eğitimi ile ilgili sorunlara köklü çözümler getirilemezse, ülkenin gereksinim duyduğu çağdaş insanları yetiştirmek de hayal olur. Öğretmen eğitimi programlarının çeşitli yönlerden değerlendirilip geliştirilmesi nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesini sağlar. Öğretmen yetiştirme ve öğretmenin niteliğinin artırılması konuları birçok ülkede araştırılan ve tartışılan konulardır. Türkiye’de de öğretmen yetiştirme konusunda çalışmalar yapılmakta sorunlara çözümler üretilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye’de öğretmen yetiştirme görevi 1981 yılında yayımlanan 2547 sayılı yasayla Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) çatısı altında toplanan üniversitelere verilmiştir. Bugüne dek öğretmen yetiştiren kurumların yapılanmaları çeşitli dalgalanmalarla sürmüştür (Küçükahmet ve diğerleri, 2000: 37-39). Eğitim Fakültelerinde, YÖK/Dünya Bankası, Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Geliştirme çerçevesinde, yerli ve yabancı uzmanların rehberliğinde 1994-1997 yılları arasında çalışmalar yapılmıştır (Günçer, 1999: 3). Bu çalışmalar doğrultusunda, eğitim fakültelerinde yeniden yapılanma sürecine girilmiştir.

Yeniden yapılanma süreci, eğitim fakültelerinin program ve yapılarında yeni düzenlemeler getirmiştir. Bu düzenlemelerden birisi de öğretmen adaylarının, kuramsal bilgi ve becerilerini okullarda daha fazla uygulamaya koyabilmelerini, öğretmenlik mesleğini her yönüyle daha iyi tanımalarını ve mesleğe hazırlanmalarını sağlamaya yöneliktir. “Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge” ile; öğretmen adaylarının, öğretmenlik mesleğine daha iyi hazırlanmalarını, öğrenim süresince kazandıkları; genel kültür, özel alan eğitimi ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklarını gerçek bir eğitim öğretim ortamı içinde kullanabilme yeterliliği kazanmalarını sağlayacak uygulama çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir (MEB, 1998: 1).

Bilgi çağının insanı her alanda çok yönlü düşünebilmeli ve düşündüklerini eyleme dönüştürebilmelidir. Bu durum, eğitim süreçlerinde kuram ve uygulama bütünlüğüne önem verilmesini ve geleneksel olarak ihmal edilmiş

olan uygulama etkinliklerinin ağırlık kazanmasını gerektirir (Alkan ve Hacıoğlu, 1995: 9). Öğretmen eğitiminde; problemlere dayalı öğrenmeye, öğrencileri sınıf yaşantısıyla karşılaştırmaya, gözlemlerinden, yaşadıklarından ve duygularından hareket ederek çalışmaya doğru giden bir yönelme söz konusudur. Çünkü, öğretmen eğitiminde yeterliklerin kazandırılmasında kuram ve uygulamanın birbiriyle bütünleşmesi önem taşıyor (Perrenoud, 2001). Çağdaş öğretmen eğitim programlarının önemli bir ögesi alan deneyimdir (Brooker ve Service, 1999: 151-152; Turley, 1999: 490). Öğretmen adaylarının yalnız kuramsal bilgilerle donanmış olmaları öğretmenlik mesleğini yeterince tanıyamamalarına ve meslekte güçlüklerle, başarısızlıklarla karşılaşmalarına neden olur. Oysa, öğretmenlik mesleğine böyle dışardan bakmak yerine, mesleğin içine girerek her köşesine yakından dokunmak, öğretmen adaylarının mesleği daha iyi kavramalarını ve benimsemelerini sağlar.

Öğretmen eğitimi programlarındaki yeni düzenlemeler çerçevesinde öğretmen adaylarının okullarda geçirecekleri süreler artırılmış ve etkinliklerle ilgili ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Yeni öğretmen eğitimi programlarında okullarda uygulama çalışmaları, Okul Deneyimi I (3 kredi), Okul Deneyimi II (3 kredi) ve Öğretmenlik Uygulamaları (5 kredi) adındaki derslerle düzenlenmiştir (YÖK/Dünya Bankası, 1998: 1-2). Yeni düzenleme, eğitim fakültelerinde 1998-1999 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır (Küçükahmet ve diğerleri, 2000: 43).

Okul Deneyimi öğretmen adaylarının okullarda yaptıkları çalışmalardan oluşan iki ders halinde düzenlenmiştir (YÖK/Dünya Bankası, 1998). Okul Deneyimi dersleri yönergede şöyle tanımlanmıştır (MEB, 1998: 2):

Okul Deneyimi öğretmen adaylarına, okul örgütü ve yönetimi ile okullardaki günlük yaşamı tanıma, eğitim ortamlarını inceleme, ders dışı etkinliklere katılma, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel ve küçük gruplar halinde çalışma ve kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanağını veren, onların öğretmenlik mesleğini doğru algılayıp benimsemelerini sağlayan fakülte öğretim programında yer alan dersleri ifade eder.”

Okul Deneyimi I dersi ikinci yarıyıldan verilmektedir (YÖK/Dünya Bankası, 1999: 1). Bu ders, bir anlamda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle tanışmalarını sağlamaya yöneliktir. Öğretmen adayı bu derste, 1 saat öğretim elemanı ile fakültede seminer, 4 saat de uygulama öğretmeniyle gözlemler yapmaktadır. Okul Deneyimi I dersi öğretmen adaylarının uygulama yapacakları okulu, öğrencileri, programı ve öğretmenleri yakından tanımaları için gözlem ve görüşmelere dayalı etkinliklerle gerçekleşir. Bu derste, öğretmen adayının okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini değişik yönleriyle tanıması ve diğer derslere temel oluşturması amaçlanmaktadır. Öğretmen adayları, öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile iletişim kurarak Okul Deneyimi I dersi kapsamında belirlenen etkinlikleri

gerçekleştirirler. Bu ders kapsamındaki etkinlikler şunlardır (YÖK/Dünya Bankası, 1998: 33-34):

1. Dönem planı
2. Öğretmenin okuldaki bir günü
3. Öğrencinin okuldaki bir günü
4. Bir öğrencinin incelenmesi
5. Öğretim yöntemleri
6. Yan branşınızda öğretim yöntemleri
7. Derslerin gözlenmesi
8. Yan branşınızda derslerin gözlenmesi
9. Dersin yönetimi ve sınıf kontrolü
10. Soru sormayı gözleme
11. Okulda araç-gereç ve yazılı Kaynaklar
12. Okul müdürü ve okul kuralları
13. Okul ve toplum
14. Mikroöğretim teknikleri
15. Okul deneyimi çalışmalarının değerlendirilmesi

Okullarda uygun koşullar sağlanabildiği ve iyi iletişim ortamları oluşturulabildiği ölçüde öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini tanıyabilir. Öğretmen adaylarının okullarda, öğrenciler ve öğretmenlerle etkileşime girmeleri, duyu ve düşüncelerini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyerek onları, öğretmenlik mesleğine yakınlaştırabilir ya da uzaklaştırabilir. Bu nedenle, öğretmen adaylarının olumsuz deneyimler geçirmemelerini ve öğretmenlik mesleğine hazırlanabilmelerini sağlayacak eğitim ortamlarının düzenlenmesi gerekir. Öğretmen adaylarının okullarda geçirdikleri deneyimler, onlara gerçek yaşam problemlerinden hareketle, kendi bilgilerini kendilerinin oluşturmasına olanak sağlar (Hassard, 1999).

Bu araştırmada, Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine, sınıf öğretmenliğine ve ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine ilişkin duyu ve düşünceleri üzerindeki olumlu ya da olumsuz etkileri ortaya çıkartmak düşüncesiyle hareket edilmiştir. Araştırmanın, hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesine katkı getireceği düşünülmektedir.

AMAÇ

Araştırmanın amacı; Okul Deneyimi I dersinin sınıf öğretmeni adaylarının duygu ve düşüncelerine etkilerini ortaya koymak ve dersin daha etkili duruma gelmesi için öneriler geliştirmektir. Bu genel amaç doğrultusunda, sınıf öğretmeni adaylarının algılarına göre, aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul Deneyimi I dersinin, sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmenlik mesleğine” ilişkin duygu ve düşünceleri üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur?
2. Okul Deneyimi I dersinin, sınıf öğretmeni adaylarının “sınıf öğretmenliğine” ilişkin duygu ve düşünceleri üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur?
3. Okul Deneyimi I dersinin, sınıf öğretmeni adaylarının “ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine” ilişkin duygu ve düşünceleri üzerinde nasıl bir etkisi olmuştur?
4. Okul Deneyimi I dersinin, sınıf öğretmeni adaylarının başka hangi duygu ve düşünceleri üzerinde etkisi olmuştur?
5. Sınıf öğretmeni adayları Okul Deneyimi I dersini öğretmen yetiştirme programlarında gerekli görmekte midirler? Neden?

YÖNTEM

Araştırma, tarama modelindedir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi olarak durum çalışması (case study) kullanılmıştır. Nitel çalışmada, tümevarım ilkesiyle hareket edilir ve incelenen probleme ilişkin toplanan verilere açıklamalar getirilir. Açıklama ve yorumlar benzer konuları anlamada ilgili bireylere yardımcı olduğu ölçüde amaca ulaşılmıştır. Temel amaç, sayılar yoluyla genellenebilir sonuçlara ulaşmak değil; araştırılan konu ile ilgili betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Araştırma sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliği açısından verilerin olabildiğince ayrıntılı ve doğrudan sunulması önemlidir. (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 27-29). Bu nedenle, bu çalışmada öğretmen adaylarının ortaya koydukları görüşler olduğu gibi betimlenmiş ve elde edilen sonuçlar genellenmemiştir.

Sayıtlar

Araştırma,

1. Öğretmen adaylarının anket sorularını içtenlikle yanıtladıkları,

2. Anketin kapsam geçerliliğine ilişkin uzman görüşlerinin yeterli olduğu sayıltılarına dayanmaktadır.

Sınırlılıklar

Araştırmada aşağıdaki sınırlılıklar söz konusudur:

1. Araştırma, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Programında, 2003-2004 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Okul Deneyimi I dersini alan 30 öğrencinin görüşleriyle sınırlıdır.

2. Araştırma, açık uçlu beş sorudan elde edilen verilerle sınırlıdır.

Araştırmanın Evreni

Araştırma, 2003-2004 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği birinci sınıf lisans programında Okul Deneyimi I dersini alan, 13'ü kız, 17'si erkek toplam 30 sınıf öğretmeni adayı ile yürütülmüştür. Öğrencilerin yaş dağılımları 18 ile 25 arasında olup yaş ortalaması 19. 8'dir.

Verilerin Toplanması

Araştırmadaki veriler, 2003-2004 eğitim-öğretim yılı bahar dönemi sonunda Haziran ayında, açık uçlu sorulardan oluşan anket tekniğiyle toplanmıştır. Verilerin toplanması için, araştırmanın amaçları gözetilerek hazırlanan beş açık uçlu soru yazılı olarak öğretmen adaylarına yöneltilmiştir. Anket sorularının iç geçerliliğini sağlamak için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmen adaylarına yöneltilen sorular aşağıdaki gibidir:

1. Okul Deneyimi I dersinin, öğretmenlik mesleğine bakışınız üzerinde olumlu ya da olumsuz nasıl bir etkisi oldu?
2. Okul Deneyimi I dersinin, sınıf öğretmenliğiyle ilgili duygu ve düşünceleriniz üzerinde olumlu ya da olumsuz nasıl bir etkisi oldu?
3. Okul Deneyimi I dersinin, ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine ilişkin duygu ve düşünceleriniz üzerinde olumlu ya da olumsuz nasıl bir etkisi oldu?
4. Okul Deneyimi I dersinin, başka hangi duygu ve düşünceleriniz üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etkisi olduğunu düşünüyorsunuz?
5. Bu dersin, öğretmen yetiştirme programlarında bulunmasını gerekli görüyor musunuz? Neden?

Öğretmen adaylarından bu sorulara ilişkin görüşlerini açıklayabilmeleri için 45 dakika kadar yeterli süre verilmiştir. Öğretmen adaylarından, herhangi bir kaygıya kapılmadan gerçek duygu ve düşüncelerini yansıtmaları istenmiş ve kağıtlarına isimlerini yazmak zorunda olmadıkları, istemezlerse yazmayabilecekleri vurgulanmıştır. Görüşlerini yazarlarken rahat bir ortam oluşturulmuş ancak, sınav düzeni uygulanarak birbirleriyle konuşmalarına, birbirlerinin kağıtlarına bakmalarına izin verilmemiştir. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin doğru ve içten yanıt verdikleri varsayılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Nitel araştırma verilerinin, betimsel ve içerik çözümlemesi yapılmıştır. İçerik çözümlemesi; verilerin kodlanması, kategorilerin (temaların) bulunması, kodların ve temaların organize edilmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması olmak üzere dört aşamada gerçekleşmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 158-175). Bu nedenle, araştırma verilerinin çözümü sürecinde, öğretmen adaylarının her bir soruya verdikleri yanıtlar, araştırma amaçlarına göre kodlanmıştır. Verilerden hareketle, kodların benzerlik ve farklılıkları, birbiriyle ilişkili olmaları dikkate alınarak kategoriler oluşturulmuş ve her bir öğrencinin görüşü, orijinal formu ve anlamı bozulmadan bu kategorilere yerleştirilmiştir. Analiz birimi olarak cümleler kullanılmıştır.

Nitel verilerin çözümü betimsel analizlere (doğrudan alıntılara) uygun olarak yapılmıştır. Veriler, genel ve alt kategorilere göre düzenlenmiş ve işlenmesi için kavramsal bir yapı oluşturulmuştur. Daha sonra, her bir kategorinin hangi sıklıkla tekrar ettiği (frekansı) bulunmuştur. Böylece, nitel veriler nicelleştirilmiştir. Nitel verilerin nicelleştirilmesindeki temel amaçlar; güvenilirliği arttırmak, yanlılığı azaltmak ve kategoriler arasında karşılaştırmalar yapmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 1999: 177).

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara ve yorumlara değinilmiştir. Öğretmen adaylarına yöneltilen açık uçlu sorular en genel düzeydeki beş kategoriye oluşturmaktadır. Bulgular ve yorum, bu beş kategori ve bunların altında oluşturulan alt kategorilere göre sunulmuştur. Bulgular, bu yapıya göre, frekans dağılımları biçiminde tablolaştırılarak ve araştırmaya katılanların görüşlerinden de doğrudan alıntılar yapılarak ortaya konulmuş ve yorumlanmıştır.

Okul Deneyimi I Dersinin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Bakışları Üzerindeki Etkileri

Okul Deneyimi I dersinin sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine bakışları üzerindeki etkileri; olumlu ve olumsuz görüşler olarak iki kategoriye ayrılmış olarak Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü gibi, Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine bakışları üzerinde daha çok olumlu etkileri olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgular, Gürdal, Sağırılı ve Üredi (2000: 563)’nin araştırmasındaki, Okul Deneyimi I dersinin, öğretmenlik mesleğine bakış açısı bakımından, öğrenciler üzerinde olumlu etkilerinin (% 63) olduğuna ilişkin araştırma bulgularıyla da benzerlik göstermektedir. Ayrıca, Korkmaz ve Akbaşlı (2001)’nin araştırmasında da öğretmenlik mesleğinin Türk milli eğitim sistemindeki yerini kavrayanların oranı % 78’dir. Bulguların bu araştırma bulgusuyla da paralellik gösterdiği söylenebilir.

Tablo 1. Okul Deneyimi I Dersinin Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Bakışlarına Etkileri

A)Olumlu Görüşler	Frekans
Olumlu etkileri oldu	18
Bu mesleği öğrenim süreci başında görme, tanıma anlama olanağı verdi. (Nasıl bir işi seçtiğimi fark etmemi sağladı).	8
Sorumluluk gerektiren ciddi önemli bir meslek olduğunu öğrendim	7
Öğretmenlik mesleğini seçmekle iyi bir tercih yapmışım	6
Bu meslekte, birikim, çalışma, sürekli gayret kendini yenileme gerekiyor.	6
Sabır ve özveri gerektiğini öğrendim.	5
Öğretmenlikle ilgili bilmediklerimi aklıma takılanları öğrendim	4
Öğretmenliğe motive etti haz verdi heyecanlandırdı.	4
Mesleğe bakışım değişti, gelişti. Dünyanın en güzel mesleği olduğunu anladım.	4
Mesleğin güzelliklerini fark ettim.	3
Zevkli bir meslek olduğunu fark ettim.	2
B) Olumsuz Görüşler	
Dışardan görüldüğü gibi basit (kolay) bir meslek değilmiş	16

Olumsuz etkisi olmadı, olumsuzluklardan ders çıkarttım.	2
Öğrencilerin yaramazlıklar, gürültüler yapmaları mesleğe biraz korkuyla bakmama neden oldu.	2
İlköğretim okullarındaki eksiklikler içimde burukluk oluşturdu.	1

Öğretmen adaylarının; “Bu ders sayesinde kendimi öğretmenlik mesleğine daha da yakıştırdım.”, “Bu ders, birinci sınıfta, tamam mı devam mı aşaması oldu.”, “Öğretmenlik mesleğini, çocukları daha çok sevmemi sağladı; öğrencilere ısınmamızı sağladı.”, “Kendimi gerçek bir öğretmen gibi hissettim.” şeklindeki görüşlerinden de anlaşıldığı gibi, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı olumlu görüşler içinde oldukları belirtilebilir. Köroğlu ve diğerleri (2000: 90) tarafından yapılan araştırmada da bu bulgulara benzer olarak, öğretmen adaylarının büyük bir kısmı (% 89), Okul Deneyimi derslerinde temel öğretmenlik becerilerinde deneyim kazandıkları düşüncesindedirler. Ancak, Uslu (2001: 34)’nun; öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin algı ve tutumlarında Okul Deneyimi dersinden sonra anlamlı bir değişim gözlenmediğini belirten araştırma bulgusuyla ters düşmektedir. Bu durum, okullardaki eğitim ortamlarının farklı koşullarından kaynaklanmış olabilir.

Öğretmen adayları, mesleği, öğrenim süreci başında çeşitli yönleriyle yakından tanıma olanağı bulduklarını; seçtikleri mesleğin güçlüklerini ve güzel yönlerini fark ettiklerini belirtmişlerdir. Okul Deneyimi I etkinliklerinin öğretmen adaylarını olumlu yönde etkileyerek mesleğe yakınlaştırdığı ve hazırladığı söylenebilir. Oral ve Dağlı (1999)’nın araştırmasında da öğretmen adaylarının Okul Deneyiminin kazandırdığı mesleki yeterliklere ilişkin algılarının yüksek derecede yoğunlaştığı saptanmıştır. Bu araştırmada, öğretmen adaylarının “okul deneyiminin kazandırdığı mesleki yeterlikler” boyutuna ilişkin algılarının “yüksek” olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin yaramazlıklarının ve gürültülerinin bazı öğretmen adaylarının gözlerini korkuttuğu söylenebilir. Bununla birlikte, mesleğe ilişkin olumlu düşüncelerin ağırlık taşıdığı, olumsuz duygu ve düşüncelerin az olduğu görülmektedir. Uslu (2001: 33)’nin araştırmasında da benzer bulgular elde edilmiş öğretmen adayları mesleğin yoruculuğu dışında, olumsuz düşüncelere katılmadıklarını belirtmişlerdir. Buyurgan (2001: 37)’in araştırmasında, Okul Deneyimi I dersinin verimli olduğu görülmüştür. Bu araştırmada, öğrenciler meslekleri ile ilgili birçok konuda yaşayarak yerinde gözlem yapma, öğrenme olanağı bulmuşlar, hatta kendilerini bu görevi yapıp yapmayacakları konusunda bile sorgulayabilmişlerdir.

Okul Deneyimi I Dersinin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sınıf Öğretmenliğine İlişkin Görüşlerine Etkileri

Okul Deneyimi I dersinin, sınıf öğretmeni adaylarının sınıf öğretmenliğine ilişkin duygu ve düşünceleri üzerindeki etkileri; olumlu ve olumsuz görüşler olarak iki kategoriye ayrılmış olarak Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının Okul Deneyimi I dersi etkinlikleri esnasında sınıf öğretmenliğine ilişkin edindikleri görüşlerin çoğunlukla olumlu yönde olduğu anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin kişilik gelişimlerinin temelini oluşturduğunu ve davranışlarıyla örnek olmaları gerektiğini öncelikle belirtmişlerdir. Bu dersin, öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliğine ilişkin duygu ve düşüncelerini olumlu yönde geliştirdiği söylenebilir. Gürdal, Sağır ve Üredi (2000: 563)’nin araştırmasındaki, öğretmen adaylarının, okul yönetici ve uygulama öğretmenlerinin kendilerine karşı ilgi ve yaklaşımlarından hoşnut olduklarını (% 78) belirten bulgularla benzerlik göstermektedir.

Tablo 2’de sunulan görüşlere göre, öğretmen adaylarının sınıf öğretmenlerinin kişiliği, mesleki görevleri ve sorumluluklarının önemini yakından görerek sınıf öğretmenliğini daha iyi kavradıkları anlaşılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin, küçük çocuklarda bıraktıkları izler ve taşıdıkları sorumlulukların diğer öğretmenlerden daha fazla önem taşıdığını da fark ettikleri söylenebilir.

Tablo 2. Okul Deneyimi I Dersinin Öğretmen Adaylarının Sınıf Öğretmenliğine İlişkin Görüşlerine Etkileri

A)Olumlu Görüşler	Frekans
Olumlu düşüncelerim oldu, olumlu etkilendim.	9
Öğretmen, öğrencilerin kişilik gelişimlerine ilk şekil veriyor (temeli atıyor).	7
Sınıf öğretmenleri diğer öğretmenlerden farklı; davranışlarında daha dikkatli olmaları, örnek olmaları gerekiyor.	4
Çocukları sevmeleri gerektiğini öğrendim.	3
Çok saygı duyulması gereken kutsal kişiler olduklarını anladım, saygım arttı (gözümde değerleri arttı).	3
Öğretmenlerden çok şey öğrendiğimi, yararlandığımı düşünüyorum, hepsi tecrübeliler, başarılılar.	2
Öğretmenlerin sabırlı anlayışlı olmaları gerektiğini anladım.	2

Öğrencilerle sıcak ilişkiler içindeler, demokratik bir ortam yaratmak ve sıkmadan ders işlemek istiyorlar.	2
Bir milletin geleceğini etkileyen en önemli unsur.	1
Sürekli kendisini geliştirmek zorunda	1
Düşüncelerim değişti, öğretmen olmak için can atıyorum.	1
B) Olumsuz Görüşler	
Olumsuz etkileri olduğunu söyleyemem, öğretmenlerin bazı olumsuz davranışlarından (sert, kaba hitaplar, şımartmalar vb.) ders çıkarttım.	1
Öğretmenlerin öğrencilere olumsuz davranışları bizi bazen utandırdı.	1
Öğretmen sıfatını taşımayan öğretmenlerin olduğunu gördüm.	1
Mesleği ekonomik olarak gören öğretmenler var, her öğretmenin olumlu yönlerini model seçmeye çalıştım.	1

Tablo 2'deki olumsuz görüşler incelendiğinde, birkaç öğretmen adayı, öğretmenlerin, öğrencilere yönelik bazı olumsuz davranışlarından utandıklarını, davranışlarının öğretmenlik sıfatına yakışmadığını ve mesleğe ekonomik açıdan baktıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmen adayı bu düşüncelerini, "Bu adam o öğrencilere ne verebilir? diye sordum kendime." şeklinde dile getirmiştir. Bir araştırmada da benzer şekilde, uygulama okullarındaki kimi öğretmenlerin mesleklerinden yakındığı, adayın hevesini kırdığı, öğrencilere fiziksel ceza uygulayarak kötü örnek olduğu belirtilmiştir (Aksu, 2000: 7).

Çağdaş öğretmen, öğrencinin yalnızca bilgi ve becerisini artırmaya değil, aynı zamanda tüm kişiliğinin gelişmesine yönelik etkinlikler gerçekleştirmelidir. Öğretmenlerin tutum ve davranışları öğrencilerin kişiliklerini etkilediğinden, öğretmen, öğrencilerin kişiliğini geliştirmeye yönelik davranışlar ortaya koymalıdır (Yaşar, Sözer ve Gültekin, 2000: 459). Öğretmen eğitiminde, öğretmen adaylarının, olumlu duygu ve düşünceler geliştirebilmeleri için, olumlu davranışlar sergileyen öğretmenleri gözlemeleri ve kendilerine model almaları önem taşımaktadır. Bu nedenle, uygulama okullarında örnek davranışlar sergileyebilecek nitelikli sınıf öğretmenlerinin uygulama öğretmeni olarak seçilmesi gerekir.

Okul Deneyimi I Dersinin Sınıf Öğretmeni Adaylarının İlköğretim Okulu Birinci Basamak Öğrencilerine İlişkin Görüşlerine Etkileri

Okul Deneyimi I dersinin, sınıf öğretmeni adaylarının ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine ilişkin duygu ve düşünceleri üzerindeki etkileri; olumlu ve olumsuz görüşler olarak iki kategoriye ayrılmış olarak Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3’e bakıldığında, öğretmen adaylarının en fazla, ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerinin kendilerine “öğretmenim” demelerinden etkilendikleri görülmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin sıcak yaklaşımlarından, öğretmenlerine çok değer vermelerinden olumlu yönde etkilendikleri anlaşılmaktadır. Okul Deneyimi I dersi etkinlikleri esnasında, öğrencilerin candan yaklaşımı öğretmen adaylarının onları daha fazla sevmelerini sağlamıştır. Bu dersin, sınıf öğretmeni adaylarının ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine ve sınıf öğretmenliğine karşı olumlu tutumlar geliştirmelerine olanak verdiği söylenebilir. Bunu, öğretmen adaylarının aşağıdaki söylemlerinden de anlamak olanaklıdır:

“Daha önce çocuklardan fazla hoşlanmazdım, ama, bu dersten sonra fikrim değişti.”

“Küçük çocuklardan çekinirdim; şimdi, daha olumlu bakmaya başladım.”
“İlkokul öğrencileriyle uğraşılmaz, çok gürültülü ve yaramazlar diye düşünürken ne kadar sevimli olduklarını gördüm.”

“Çocukları daha fazla sevmemi sağladı.”

“Yaşama yeni başladıklarını, kişiliklerini şekillendirmeye başladıklarını gördüm.”

Bu anlatımlardan öğretmen adaylarının, Okul Deneyimi I dersinde, öğrencilerle daha iyi iletişim kurma olanağı buldukları anlaşılmaktadır. Bu bulgular, Köroğlu, Başer ve Yavuz (2000)’un araştırmasıyla da paralellik göstermektedir. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının % 83’ü öğrenci ile iletişim kurmayı öğrendiklerini söylemişlerdir. Korkmaz ve Akbaşlı (2001)’nin benzer araştırma bulgularına göre, aday öğretmenlerin % 85.9’u öğrenci psikolojisini daha iyi tanıdıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3. Okul Deneyimi I Dersinin Öğretmen Adaylarının İlköğretim Okulu Birinci Basamak Öğrencilerine İlişkin Görüşlerine Etkileri

A)Olumlu Görüşler	Frekans
Bana “öğretmenim” demeleri duygulandırdı (çok hoşuma gitti, kendimi çok iyi hissettim, kendimle gurur duydum).	8
İlkokul öğrencilerinin ne kadar içten, duygusal, masum, şeker, sevimli olduklarını gördüm.	6
İlkokul öğrencileri öğretmenlerine daha fazla sevgi ve saygı duyuyor (her şeyin üstünde görüyorlar, annesi babası gibi seviyorlar)	5
Sevimlilikleri sevgileri karşısında mesleğe bağlanmamı sağladı, tutumum değişti.	5
Olumsuz etkisi olmadı	3
Çocuklara daha fazla sevgiyle bakmayı öğrendim.	2
Çocukları, dünyalarını daha yakından tanıdım, yararlı oldu.	2
Karşılık beklemeden sevgi beslemeleri insana değerli olduğunu hissettiriyor.	2
Hiçbir şeyin farkında değiller, ne verilirse onu alıyorlar.	2
Diğer	11
B) Olumsuz Görüşler	
Onlarla uğraşmak görüldüğü kadar kolay değil	4
Yaramazlıklarına öğretmenliğe başlayınca kadar çözüm bulurum umarım.	1
Bazı anlarda insanın sabrını zorladıkları oluyor	1
Gürültü yaptıkları zaman sınıftan kaçası geliyor insanın	1
İlkokul öğrencileri en çok zorlayan grup, ders işleyiş ve sınıf yönetimi açısından zorluklarla karşılaşabiliyor	1
Öğrencilerin en sevmediğim huyu, arkadaşlarını ispiyonlamasıydı.	1
Fazla söz tutmuyorlar, bu yüzden biraz olumsuz görüşlerim oldu, yine de onlarla uğraşmak güzel.	1

Tablo 3’de görüldüğü gibi, frekansı 1 olan maddeler “Diğer” kategorisi altında toplanmıştır. Bu konuda öğretmen adaylarının bazı görüşleri şöyledir:

“Olumlu etkisi oldu.”

“Çeşit çeşit öğrencilerin olduğunu gördüm.”

“Şaşırdığım, cevaplayamadığım soruları oldu.”

“Öğrencilerin başarısını öğretmenin ilgilenmesi ve ailesi etkiliyor.”

“Üst düzeydeki öğrencilerden daha fazla ilgi istediklerinin farkına vardım.”

Sınıf öğretmeni adaylarının, ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerinin dünyalarının farklı olduğunu, masum olduklarını, bazı şeylerin farkında olmadıklarını ve onlarla daha fazla ilgilenilmesi gerektiğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Buna karşın, Tablo 3’de görüldüğü gibi, öğretmen adayları, ilköğretim okulu birinci basamak öğrencileriyle uğraşmanın zor olduğunu, kolay bir iş olmadığını, bu dönem çocuklarının yaramazlıkları ve gürültülerinin öğretmenleri zorladıklarını belirtmişlerdir. Bu durum, öğretmen adaylarının öğrencilerle ilişkilerinde ne gibi güçlüklerle karşılaşabileceklerini fark ettiklerine işaret etmektedir. Ancak, buna rağmen, öğrencilere yönelik olumlu duygu ve düşüncelerinin ağır bastığı söylenebilir.

Eğitim kurumlarında, sevgisiz bir eğitim düşünülemez, bütün eğitim etkinlikleri sevgiye dayalı yürütülmelidir. Sevgi, çocukla eğitimciler arasındaki etkileşimi sağlayan temel etken olmalıdır (Maboçoğlu, 2000: 345). Öğretmen adaylarının öğrencileri tanımaları ve sevmeleri, mesleği severek yapmalarını ve öğretmen-öğrenci ilişkilerini olumlu yönde etkiler. Özellikle de ilköğretimde, sınıf öğretmenlerinin öğrencilerine ana-baba şefkatiyle yaklaşmaları, öğrencilerin kişilik gelişimlerinin temelini oluşturacağından daha da önemlidir. Bu nedenle, Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adaylarında olumlu etkiler bıraktığı söylenebilir. Aksu (2000: 8)’nin araştırmasında da Okul Deneyimi I dersi, program içindeki yeri ve uygulama sürecindeki etkileri bakımından olumlu bulunmuştur.

Öğretmen adaylarına Okul Deneyimi I dersinin başka hangi duygu ve düşünceleri üzerinde etkisi olduğu sorulduğunda, öğretmenlik mesleğine, öğrencilere ve öğretmen adaylarına ilişkin görüşler dile getirmişlerdir. Tablo 4’de görüldüğü gibi, bu görüşlerin olumlu yönde ve çoğunun daha önceki soruları yanıtlarken belirttikleri görüşler olduğu görülmektedir. Bazı öğretmen adayları ise, bu soruyu yanıtlamaya gerek görmemişlerdir.

Tablo 4’deki görüşler incelendiğinde, Okul Deneyimi I dersinin onlara, öğretmenlik mesleğini çeşitli açılardan tanıma ve kendilerini bu mesleğe hazırlama olanağı verdiği söylenebilir. Bu dersin, bazı öğretmen adaylarına çocuk sevgisi de aşıladığı anlaşılmaktadır. Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğini yapabilmek için önemli sorumlulukları olduğunu ve kendilerini

geliştirmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Bu durum, az da olsa öğretmen adaylarının bazı olumsuz öğretmen davranışlarına tanık oldukları şeklinde yorumlanabilir. Yalnızca bir öğrenci, öğretmenlere ilişkin “Bazı öğretmenlerin mesleğin hakkını vermemesi beni üzdü.” şeklinde olumsuz görüş belirtmiştir.

Uslu (2001: 34)’nın araştırmasında da belirtildiği gibi, Okul Deneyimi dersinin, öğretmen adaylarının meslekle kendi özellikleri arasında bağlantılar kurup mesleğe yönelik tutumlarını daha da netleştirmelerine olanak sağladığı söylenebilir. Öğretmen adaylarının daha önce belirttikleri benzer duygu ve düşüncelere tekrar değinmeleri bunların, en çok etkilendikleri konular olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4. Okul Deneyimi I Dersinin Öğretmen Adaylarında Bıraktığı Diğer Etkilere İlişkin Görüşler

A)Öğretmenlik Mesleğine İlişkin	Frekans
Her yönden olumlu etki bıraktı.	3
Mesleğe motive olmak açısından en büyük adım.	1
Mesleğin iyi ve kötü yanlarını gördük, mesleki kaygılarımı üstümden attım.	1
Mesleğimi tanıttı, daha iyi nasıl yapabileceğimi öğretti	1
Kendime çeki düzen verdim ilerde beni nelerin beklediğini gördüm.	1
Ömür boyu uğraşacağım işi görmemi ısınmamı sağladı.	1
Öğretmenlik için çok şeyler öğrenmemiz gerek	1
Sorumluluklarımızın arttığını farkettim.	1
Kendimizi geliştirmemiz gerekiyor.	1
Başlangıçta iş sahibi olmayı planlamıştım, fakat bu meslekte maddi değil manevi düşüncelerim ağır basıyor, fedakarlık istiyor.	1
B) Öğrencilere yönelik görüşler	
Öğretmen olabilmek için birinci koşul; “Çocukları sevmektir.”	1
Çocuklara ısınmama yardımcı oldu.	1
Çocukları sevmemi sağladı, onlara anlayışlı yaklaşmamı sağladı.	1

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okul Deneyimi I Dersinin Öğretmen Eğitimi Programlarında Gereğine İlişkin Görüşleri

Sınıf öğretmeni adaylarının Okul Deneyimi I dersinin öğretmen eğitimi programlarında gereğine ilişkin görüşleri üç kategoriye ayrılmış olarak Tablo 5’de sunulmuştur. Bunlar; sınıf öğretmeni adaylarının Okul Deneyimi I dersini öğretmen eğitimi programlarında gerekli görüp görmediklerine ilişkin görüşleri, bu dersin hangi dönemde gerekli olduğuna ilişkin görüşleri ve bunun nedenleridir.

Tablo 5’de görüldüğü gibi, öğretmen adaylarının tamamı, Okul Deneyimi I dersinin öğretmen eğitimi programlarında bulunmasının gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bunun nedenleri olarak da en başta, mesleğin özelliklerini görüp tanımak, önemini anlamak, ve mesleğe güdülenmek olduğunu belirtmişlerdir. Bunu;

“Evet gerekli, ilerde mesleğe daha iyi adapte olacağız.”

“Gerekli, bize kolaylık sağlayacak.” gibi anlatımlarla dile getirmişlerdir.

Öğretmen adayları ayrıca, Okul Deneyimi I dersinin tecrübe kazandırması, öğrencileri görmeleri ve sevmeleri, meslekle ilgili şüphelerinin ve önyargılarının ortadan kalkması gibi nedenlerle de gerekli olduğunu söylemişlerdir. Bu bulgulara göre, Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adaylarının eğitimi için gerekli bir ders olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okul Deneyimi I Dersinin Öğretmen Eğitimi Programlarında Gereğine İlişkin Görüşleri

A) Gerekli olup olmadığına ilişkin görüşler	Frekans
Evet, gerekli.	16
Mutlaka her öğretmenlik programında bulunmalı.	9
Tabii ki bulunması gerekli.	2
B) Hangi dönemde gerekli olduğuna ilişkin görüşler	
Bu ders en az 6 dönem boyunca devam etmeli.	1
Birinci sınıfta olması en uygunu, bilinçlenmemiz açısından.	1
Birinci sınıfta olmasa, 2. sınıfta olsa daha iyi olur.	1
Üçüncü, dördüncü sınıfta olsa daha iyi olurdu.	1

C) Gerekli olmasının nedenlerine ilişkin görüşler	
Mesleğin özelliklerini görmek, tanımak için.	9
Mesleğin önemini ve ciddiyetini kavramak için	3
Mesleğe motive olma, yakın hissetme açısından.	3
Öğrenciyi görmek, sevmek açısından önemli.	3
Tecrübe kazandırması açısından	3
Şüpheleri kaldırıyor.	1
Önyargılardan kurtulmak için gerekli.	1
Edinilen bilgi ve beceriler başka hiçbir yerde alınamaz.	1

Öğretmen adaylarına bu dersin hangi dönemde olmasını istedikleri sorulmadığı halde, bazı öğretmen adayları bu yönde görüşler belirtmişlerdir. İki öğrenci bu dersin üst sınıflarda okutulmasının daha uygun olacağını belirtmiştir. Bunun nedeni olarak da birinci sınıfta üniversite ortamına ve programa alışamadıklarını ve okullara gitmeye hazır olmadıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte, bu dersin bıraktığı olumlu etkilerle olsa gerek, bazı öğrencilerin bu dersin sadece bu dönemde değil, diğer dönemlerde de okutulması yönünde görüşleri bulunmaktadır. Gürdal, Sağır ve Üredi (2000: 564)'nin araştırmasında, öğretmen adaylarının % 79'u Okul Deneyimi I'ın ikinci yarıyılıda olmasını olumlu bulmuşlardır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmen adaylarına mesleki yeterliklerin kazandırılabilmesi için öğretmen eğitim programlarında kuram ve uygulamanın iç içe olması gerekmektedir. Kuramsal bilgilerin uygulamaya konulmasında ise, öncelikle, öğretmen adaylarının, model davranışları okullardaki eğitim ortamlarında gözlemlenmeleri ve incelemeleri önem taşır. Öğretmen adaylarının okullarda uygulama deneyimleri yapmadan önce, Okul Deneyimi I dersi çerçevesinde öğretmeni, öğrenciyi, eğitim ortamlarını, okulu ve çevresini çeşitli yönleriyle gözlemleyip incelemeleri gerekmektedir. Okul Deneyimi I dersinin, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı öğrencileri üzerindeki etkilerini araştıran bu çalışmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Okul Deneyimi I dersi sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine bakışlarını çoğunlukla olumlu yönde etkilemiştir. Öğrencilerin

yaramazlıkları ve okullardaki eksiklikler öğrencilerde biraz olumsuz duygular oluşturmuştur.

2. Sınıf öğretmeni adayları Okul Deneyimi I dersinin, sınıf öğretmenliğine ilişkin görüşlerini olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin temelini atılmasında önem taşıdığı ve saygı duyulması gerektiğini; diğer öğretmenlere göre daha dikkatli, örnek, sevecen ve sabırlı olmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, sınıf öğretmenlerine ilişkin çok az olumsuz görüştedirler. Bu da bazı öğretmenlerin öğrencilere karşı, sert ve olumsuz davranışlarının olmasından kaynaklanmaktadır.

3. Sınıf öğretmeni adayları Okul Deneyimi I dersinin, ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine ilişkin duygu ve düşüncelerini çoğunlukla olumlu yönde etkilediğini bildirmişlerdir. Öğrencilerin, onları; öğretmen olarak görmeleri; sevecenlikleri ve masumiyetleri onlarda olumlu duygu ve düşünceler oluşturmuştur. Bununla birlikte, ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerinin, yaramaz, gürültülü, söz tutmayan davranışları, birkaç öğretmen adayında olumsuz duygular oluşturmuştur.

4. Sınıf öğretmeni adaylarının hemen hemen tamamı Okul Deneyimi I dersinin öğretmenlik programlarında bulunması gerektiği görüşündedir. Öğretmenlik mesleğini tanımak, önemini, ciddiyetini kavramak, mesleğe güdülenmek, öğrencileri tanıyıp sevmek, kuşkulardan önyargılardan kurtulmak gibi nedenlerle bu dersin öğretmenlik programlarında olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Okul Deneyimi I dersinin öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine, sınıf öğretmenliğine ve ilköğretim okulu birinci basamak öğrencilerine ilişkin duygu ve düşünceleri üzerinde çoğunlukla olumlu etkiler bıraktığı görülmüştür. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilebilir:

1. Okul Deneyimi I dersi öğretmen adaylarını mesleğe hazırlama ve güdüleme açısından önemli görüldüğünden, etkinliklerin, uygun eğitim ortamlarında gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

2. Okul Deneyimi I dersi etkinliklerinin sınıf öğretmeni adaylarına istedik davranışlar kazandırması için Fakülte öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve öğretmen adayları arasında çok iyi iletişim kurulmalıdır.

3. Sınıf öğretmeni adaylarının olumlu öğretmen davranışlarını model almaları sağlanmalıdır. Bu nedenle, uygulama öğretmenleri, bilgili ve deneyimli öğretmenlerden seçilmelidir.

4. Okul Deneyimi I dersinin, öğretmen adaylarının; bilgi, beceri ve tutumlarına etkileri daha kapsamlı olarak incelenebilir.

5. Okul Deneyimi I dersinin koordinasyonu ile uygulama öğretmeni, öğretim elemanı, öğretmen adayı arasındaki ilişkiler incelenmelidir. Böylece, sistemin daha etkili bir biçimde işleyişi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Aksu, M. B. (2000). “Uygulamanın İkinci Yılında Okul Deneyimi I Dersinin Değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği)”, *IX. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. Erzurum, 27-30 Eylül 2000.

Alkan, C. (2000). “Meslek ve Öğretmenlik Mesleği”, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Editör: Veysel Sönmez. Ankara: Anı Yayıncılık.

Alkan, C. ve Hacıoğlu, F. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları*. Ankara: Alkim Yayınevi.

Brooker, R. ve Service, M. (1999). “Context for Teacher Education: An Australian Alternative”, *Journal of Education for Teaching*, Vol. 25, Issue 2, p151, 17p.

Buyurgan, S. (2001). “Okul Deneyimi I Dersi ile İlgili İzlenimler”, *Çağdaş Eğitim*. 274: 32-38.

Günçer, B. (1999). “Sunu”, *Aday Öğretmen Kılavuzu*, Ankara: YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Kitapları.

<http://www.yok.gov.tr/egtfakdoc/uygulama/ilkogretimuyg.doc>

Erişim:17.03.2001

Gürdal, A.; Sağırlı, M. ve Üredi, L. (2000). “Okul Deneyimi I’ın Öğretmen Adayı ve Uygulama Öğretmeni Üzerindeki Etkileri”, *VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bilimsel Çalışmaları*. Editör: Zafer Gökçakan. 01-03 Eylül 1999. Cilt: 1. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi, ss. 559-568.

Hassard, J. (1999). “Student’s Experience in Constructivist Learning Environments” <http://scied.gsu.edu/Hassard/Teems/teemsfinland.html>
Erişim: 29.7.2004

Korkmaz, İ. ve Akbaşlı, S. (2001). “Okul Deneyimi I Çalışmasının Öğrenciler Tarafından Değerlendirilmesi”, *Eğitim Araştırmaları*. 5: 1-3.

Köroğlu, H.; Başer, N. ve Yavuz, G. (2000). “Okullarda Uygulama Çalışmalarının Değerlendirilmesi”, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 19: 85-95.

Küçükahmet, L. ve diğerleri. (2000). “Türkiye’de Öğretmenlik Mesleği Kazandırmanın tarihi Gelişimi”, *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Maboçoğlu, M. (2000). "Demokrasi Eğitime Uygun Öğretmen Nasıl Olmalıdır?", *VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bilimsel Çalışmaları*. Editör: Zafer Gökçakan. 01-03 Eylül 1999. Cilt: 1. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi, ss. 342-347.

MEB. (1998). *Öğretmen Adaylarının Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim-Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge*. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.

Oğuzkan, F. (1976). *Öğretmenliğin Üç Yönü*. Ankara: Tekışık Matbaası.

Oral, B. ve Dağlı, A. (1999). "Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimine İlişkin Algıları", *Çağdaş Eğitim*. 254: 18-24.

Öztürk, C. (2001). "21. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme", *21. Yüzyılda Eğitim ve Türk Eğitim Sistemi*. İstanbul: Serdar Yayıncılık.

Perrenoud, P. (2001). *La Formation des Enseignants au 21e Siècle*.

http://www.unige.ch/fapse/SSE/teachers/perrenoud/php_main/php_2001/2001_21.html (Erişim: 29.7.2004).

Sönmez, V. (2000). "Eğitimin Tarihsel Temelleri", *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Editör: Veysel Sönmez. Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, V. (1994). *Sevgi Eğitimi*. Üçüncü Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Sözer, E. (1990). "Öğretmen Yetiştirmeye İlişkin Genel Kavram ve Ölçütlerin Üniversitelerimizdeki Uygulamalara Yansıması", *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3, 2: 55-66.

Turley, S. (1999). "Indicators of 'At-Risk' Performance by Student Teachers in a Preservice Elementary Education Program.", *Education*, Vol. 119 Issue 3, p 490.

Uslu, Z. (2001). "Okul Deneyimi Derslerinin Öğretmen Adaylarına Etkileri", *Çağdaş Eğitim*. 282: 29-35.

Yaşar, Ş.; Sözer, E. ve Gültekin, M. (2000). "İlköğretimde Öğrenme-Öğretme Süreci ve Öğretmenin Rolü", *VIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bilimsel Çalışmaları*. Editör: Zafer Gökçakan. 01-03 Eylül 1999. Cilt: 1. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Basımevi, ss.452-461.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

YÖK /Dünya Bankası. (1999). *Aday Öğretmen Kılavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Yayınları, Öğretmen Eğitimi Dizisi.

YÖK /Dünya Bankası. (1998). *Fakülte-Okul İşbirliği*. Ankara: Milli Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi, Öğretmen Eğitimi Dizisi.